

Avsnitt 55: Utvecklande arbetssätt i grundskolan -exemplet Norrtälje

- INFORÖST: Vi på Specialpedagogiska skolmyndigheten arbetar för att alla barn, elever och vuxenstuderande oavsett funktionsförmåga ska nå målen för sin utbildning. I podden förklarar, fördjupar och diskuterar vi specialpedagogik och ger goda råd till dig som arbetar
- ERIKA: Hej och välkomna till Specialpedagogiska skolmyndighetens podd *Lika värde*. Som vanligt spelar vi in det här samtalet på distans och det kan påverka ljudkvaliteten en aning. I det här avsnittet kommer vi att prata om utvecklande arbetsrätt i grundskolan och med oss har vi medarbetare från Norrtälje kommun som har gjort en stor utvecklingsresa för att öka kompetensen i sina skolor för hur man kan skapa en bra undervisning och skolvardag för elever som har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, det som brukar förkortas NPF. Och med mig i samtalet har jag Ann Lindgren, pedagog med NPF-inriktning i Norrtälje kommun Centrala barn- och elevhälsa. Och Anna Siverman, specialpedagog och handledare i kommunen. Och med är också Helene Fägerblad som jobbar som rådgivare och kursledare på Specialpedagogiska skolmyndigheten som har lång erfarenhet av skolutveckling och att ge stöd och råd kring elever med NPF. Varmt välkomna hit.
- ANNA: Tack så mycket.

- ANN: Tack.
- HELENE: Tackar, tackar.
- ERIKA: Och i dag ska vi ju prata om den här resan som ni har gjort i Norrtälje för att utveckla ert arbete. Och den började ju med att ni lät all personal i era skolor i kommunen ta sig annan SPSM:s studiepaket NPF som är ett webbaserat stödmaterial från oss och som man kan hitta på vår webb. Men för att den här kunskapen som den här satsningen gav skulle omsättas i handling så utbildade ni också specialpedagoger till handledare. Men jag tänker att vi ... Jag skulle vilja börja där, hur det kommer sig att ni i Norrtälje valde att göra den här satsningen och vad var det som låg till grund för det här beslutet?
- ANN: Vi är ju en kommun precis som alla andra kommuner, kan man säga, i landet, som har bekymmer med att få alla elever att få godkänt i till exempel kärnämnen och nå måluppfyllelse. När man tittar på Attention och Autism och Aspergerförbundet och deras årliga webbenkäter som de ställer till sina medlemmar, så märker man att det är framför allt elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, alltså nedsatta funktionsförmågor eller ojämna funktionsförmågor, för en del har ju också väldigt mycket styrkor, som har svårt att klara av skolan. Man är hemma mycket från skolan och man får i stor utsträckning inte de betyg som man skulle kunna förvänta sig att eleverna ska få. Och det här inte någonting som bara är bekymmersamt i Norrtälje kommun, utan det är ju över hela landet. Vi valde att låta alla pedagoger i Norrtälje kommun i de kommunala skolorna göra det här studiepaketet och också få tid att

samtala kring de olika filmerna och kring reflektionsfrågor. Vad var det man tyckte man kände igen? Och hur tacklar man de här problemen dagligdags i skolan? Det vi märkte när vi gjorde det här studiepaketet ... Vi ställde sen frågor i webbenkäter som var anonymiserade till våra samtalsledare, det är ett 70-tal samtalsledare, det var att man hade uppskattat studiepaketet väldigt mycket. Det gav man högt betyg. Men man hade inte omsatt den här kunskapen till praktisk handling i särskilt stor utsträckning, utan det blev liksom ... Det stannade vid att man pratade om vad man upplevde, vad man kände, hur man tänkte kring det som togs upp i studiepaketet. Men man kom liksom inte längre. Det blev inte en förändring i arbetssättet för pedagogerna. Och det här tyckte vi ju var så intressant, så det var det som vi vill få till. Vi ville gå vidare. Hur kan vi omvandla kunskap om ojämna funktionsförmågor till kompetens? Hur kan vi få lärarna att dagligdags jobba på ett, i ganska stor utsträckning, nytt sätt för att inkludera alla elever?

ERIKA: Så det var det som la grunden då för det här nästa steget som vi kommer att prata om i dag?

ANN: Exakt.

ERIKA: Just det. Och hur togs det här beslutet emot då bland verksamma i skolan?

ANN: Det var vår tidigare skolchef Birgitta Andersson som fattade beslutet att vi skulle satsa på kollegial handledarutbildning. För det är ju också så att många specialpedagoger har inte i sin utbildning fått kunskap om nedsatta funktionsförmågor. Det är ju först senaste året som utbildningen som omfattar

ett obligatoriskt moment om NPF. Och vi märker också att ... Det fanns liksom ett glapp. Och dessutom så har specialpedagoger jobbat med många hundra elever. Och det är väldigt svårt att få till en förändring om man inte satsar på ett strukturerat sätt. Så det var Birgitta Andersson som tog beslut att vi skulle utbilda ett 30-tal kollegiala handledare i vår kommun. Och vi har 5 000 elever i grundskolan ungefär, så tanken är att vi ska vara ungefär en kollegiehandledare på 150-200 elever. Så det blir ju en förstärkning. Så det kan vara specialpedagoger som utbildas till kollegiehandledare. Men det kan också vara kunniga ämnes- eller klasslärare. Och vi har också utbildat några kuratorer. Så tanken är att vi ska bredda kunskapen om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar i kommunen och att de kollegiala ärendehandledarna, som vi kallar dem, ska bli en länk emellan klassrummen och de lokala elevhälsoteamen ute på skolorna.

ERIKA: Är det någonting som du vill lägga till där, Anna, till det som Ann har berättat?

ANNA: Det jag tänker spontant är ju den här NPF-satsningen som ju gjordes övergripande för alla pedagoger. Det har varit en väldigt bra inkörsport för mig som handledare sen då vi har en samsyn, tycker jag, i grund och botten. Sen kan allt bra så klart blir ännu bättre. Men vi har en samsyn och pratar samma språk och framför allt, vi har samma mål.

ERIKA: Just det, så det blev en gemensam grundplatta, kan man säga nästa, låter det som.

ANNA: Ja, precis.

- ERIKA: Anna, du är en av de här handledarna som har utbildats enligt den här satsningen, om jag förstår det rätt.
- ANNA: Mm.
- ERIKA: Vad tycker du att du kan se för skillnad då i hur du arbetar i jämförelse med hur det tidigare såg ut och hur ni gjorde?
- ANNA: Ja, alltså, min upplevelse först och främst är att vi har nu ett gemensamt material i den här Skolkompassen som vi använder oss utav när vi har våra handledande samtal. Att det spelar ingen roll vilken skolan jag blir ombedd att komma och handleda i därför att jag känner en professionalitet i materialet och i den utbildning jag har fått genom Ann Lindgren att göra ett bra jobb, för att jag har en struktur och en bra mall att utgå ifrån som också blir tydlig oavsett vilken personalgrupp jag jobbar med.
- ERIKA: Hur har det då påverkat, tänker jag, både din arbetsmiljö, Anna, och även det som blir elevernas arbetsmiljö, att ni arbetar på det här sättet?
- ANNA: För min egen del så är det just den där professionaliteten, att jag känner mig tryggare i att ha fått den här utbildningen och att jag har ett bra material att utgå ifrån och i förlängningen tänker jag att det jag har sett i de skolor jag har handlett, så är det att pedagogerna får en samsyn som kanske inte från början är gemensam [skratt], men utifrån de här handledande samtalen så ser man olika styrkor hos eleverna pedagogerna delar med sig av hur de tänker och hur de arbetar och vilka arbetssätt de har provat, vilka anpassningar som har fungerat just i deras ämne eller i deras lektionssalar och de andra lärarna tänker till lite och

funderar ”vad av det kan jag applicera i mitt?” Att man liksom öppnar upp med den här tiden som man faktiskt viker för kanske en enskild, är det ju oftast man diskuterar, men det appliceras ju på flera. Det är ju det som är den stora vinsten, att det är flera elever som gynnas av det här tankesättet och arbetssättet.

ERIKA: Just det. Så det, jag tänker, det är det här ... Just det här erfarenhetsutbytet då mellan kolleger.

ANNA: Ja.

ERIKA: Men också att man kan se vad man skulle kunna lära sig också mellan olika elever. Är det så jag ska förstå det?

ANNA: Ja, och också att man ... Jag tycker ibland så kanske man som pedagog låser sig eller fastnar lite i elevens svårigheter, men att man ... I de här samtalen tycker jag, det blir så tydligt att man ser att man går från att se en elev med problem till att man har en elev *i* problem. Och att man som ... den pedagog, vilket ämnen man än undervisar i, har ett ansvar att se ”hur kan jag anpassa och stötta den här eleven?” Och när man också provar och ser att ”ja, men då fick jag ju med mig Pelle och Lisa och Ahmed också i det här”. Det var så häftigt att se den är ... få följa resan, att från det lilla så vart det så gynnsamt för så många elever.

ANN: I den här [hör inte 0:10:04] som du pratar om nu, Anna, som är så väldigt spännande att få följa, tanken är ju att vi steg för steg ska hjälpa, precis som du beskriver nu, de kollegiala handledarna. Så att man går ifrån ... Det är många gånger där man träffar en personalgrupp som pratar mycket problem och man känner sig frustrerad och man

känner sig ledsen och man vet inte hur man ska gå vidare. Från det tillståndet, till att dela med sig av varandras goda erfarenheter och hitta också sätt för att kompensera för elevens nedsatta funktionsförmågor. Så man får en funktionsförståelse som deltagare i de här handledningstillfällena. Och man får också faktiska och praktiska redskap. ”Hur ska jag göra för att hjälpa eleven?” Så vanligen så pratar man om en klass och hur man ska jobba med gruppen för att det ska bli bättre, och det är ingenting som vi motsätter oss. Men man kan också börja med några elever som man tycker att man inte når fram till. Vad är det som gör att vi inte klarar de här eleverna? Vad är det som gör i lärmiljön som vi behöver förändra? För eleverna kommer inte att kunna förändra sig, utan det är vi som är personal, som är pedagoger i skolan, det är vi som måste titta på den pedagogik som vi använder, den fysiska lärmiljön som vi befinner oss i och sen också våra förhållningssätt. Och det är i den resan som man gör kring en enskild elev, när man pratar en enskild elev, som man sen kan applicera på väldigt många andra elever. Och då får man till det här så att det blir inte bara att man pratar anpassningar i eventuellt särskilt stöd, utan man pratar framför allt om stimulans om ledning. Alltså, vad är det vi gör för *alla* i klassen? Hur kan vi göra så att det blir bra för så många som möjligt. Och det tycker jag är jättekul, Anna, när du har beskrivit ... när vi har haft ... Utbildningen är både teoretisk och sen så praktisk efter, så man får gå ut och träningshandleda. Och då har ju du berättat sen i handledning på handledning hur polletten nästan ... Du nästan hör hur den faller ner hos personalen och hur det blir en skillnad i hela synsättet kring eleven.

ANNA: Ja, och att det är sån häftig känsla att få vara en länk i den utvecklingen. Jag kan bara dra ett kort konkret exempel, där jag hade en lärare som var så uppgiven för att ... Han förstod liksom inte varför den här eleven bara inte kunde göra som alla andra. Så sa jag ”men, ja, men hur ska du kunna ta reda på varför eleven inte gör som alla andra?” ”Ja, men skulle kunna prata med honom, men jag vet ju inte, när ska jag hinna det? Det är sån tidsbrist. Jag hinner inte.” Och så, ja, fick man ställa lite följdfrågor. Till slut så kom ju läraren själv på att ”ja, men när jag är rastvakt. Jag skulle kunna söka upp eleven och försöka prata lite med honom när jag är rastvakt. Det ska jag prova.” Och sen så när jag kommer tillbaka, ja, då visar det sig att då hade ju den här ... han var även mentor för en hel klass, han hade hunnit beta av nästan halva klassen på två veckor på sin rastvaktstid och liksom bygga relationer en-till-en på sin rastvaktstid varje vecka. Så från den där enskilda eleven så såg han själv vinsten med det här och bara applicerade på fler och fler elever. Det var hel... Det var så häftigt.

ERIKA: Så det handlar också, tänker jag, det du beskriver, om att se de möjligheter man kanske har trots att det kan vara pressat på olika sätt.

ANNA: Ja, men precis, att man har tiden och så väljer man hur man använder den. Det gäller att få kanske lite hjälp kring att se det, tänker jag.

ERIKA: Mm, just det. Då vill jag fråga dig, Helene, du har ju som rådgivare följt Norrtälje kommuns resa. Och jag tänker att det skulle vara intressant att höra hur du reflekterar/tänker

kring det som du har hört nu? Vad är det du ser som framgångsfaktorer i det arbetssätt som finns i Norrtälje nu?

HELENE: Nej, men jag hör ju vad ni säger, just det här med att man börjar med det här grundläggande, så att säga. Och det vet vi, att det finns ganska mycket utbildningar kring NPF. Och under många år har faktiskt en hel del skolor tagit del av det, men man ser inte att det blir så stor förändring för eleverna. Det är fortsättningsvis ganska många elever inom NPF som inte når målen, som hamnar i problematisk skolfrånvaro och så där. Så att jag tänker att det där är ju jätteviktigt, det ni säger, att man startar med någon form av grundläggande nivå där man utgår från ... Ja, som den här gemensamma grunden. Och som jag hör. Sen har liksom ni byggt ledstänger. För jag tror också som Anna beskriver, den här läraren. Det är ju ofta där det hamnar kanske, i den här känslan av att man inte vet vad man ska göra. Och då behöver man just någon som kan bolla de här frågorna. Och då behöver det finnas strukturer och ledstänger i organisationen som kan möta upp det på olika sätt. Och jag tänker att det är väl det här som är så viktigt, att det finns på organisationsnivå. Det kan annars ske spontant på vissa skolor och bland vissa lärare och bland vissa specialpedagoger, men att man just bygger upp det på förvaltningsnivå blir på något sätt en skillnad, just att man har ett gemensamt förhållningssätt. Och sen just att man har gemensamma verktyg och ett språk som man kan utveckla tillsammans. Jag tror att det är jätteviktigt.

ERIKA: Känner du igen utmaningarna, då? För jag tänker, för det är ju det du egentligen ... Du pekar på att så här kan det vara i

fler verksamheter, just det där att man kan ha kunskaper, men just precis den här förutsättningen/möjligheten att också få omsätta.

HELENE: Absolut. Och jag tror att på individnivå är det givetvis så att vissa lärare har förmågan att omsätta, men om man tittar mer generellt, om det ska bli en förändring så att säga i en hel kommun eller i en skola, så behöver man på något sätt hamna i den här processen. Vi har vår kollega Linda som har tittat på förskolan och sett att det faktiskt har skett förändringar just bara kanske genom mer att göra kortare insatser. Men jag tror också att det blir mer komplext ju längre upp i åldern man blir, därför att det handlar mycket om didaktiska frågeställningarna då. Och här krävs det faktiskt att man verkligen tänker till och använder det kollegiala lärandet för att komma fram till hur man kan möta de här eleverna på olika sätt. Så att utmaningarna blir lite annorlunda, ser jag, när man kommer upp i åldrarna beroende på att det hamnar i enskilda ämnen och lärare blir frustrerade till exempel att man inte når eleven när det gäller själva undervisningen och så. Och här behöver det faktiskt finnas också strukturer och möjlighet att kollegialt verkligen ta tag i de här bitarna.

ERIKA: Men jag tänker, Ann och Anna, nu har jag en fundering, en fråga, här, för ni har varit inne på och beskrivit resultat som ni tycker att ni kan se när det handlar om hur lärare arbetar tillsammans och hur man kan hitta och dra nytta av det man har sett ihop och så vidare. Tycker ni att ni kan se, eller har ni har hört också, om hur det här nya arbetssättet har

påverkat eller fått konsekvenser för elever? Har ni fått några såna signaler?

ANN:

Det vi gjorde, det är alltså ... Vi har haft en ettårig kollegiehandledarutbildning och det har varit ... alltså, rektorer själva som har bestämt vem de vill skicka på utbildningen. Och då har utbildningen varit den första terminen teoretiskt inriktad och den andra terminen praktiskt inriktad, när man har fått träningshandleda, inte på den egna skolan, men kring två ärenden på andra skolor. Men det man har gjort, det är ... innan den här träningshandledningen börjar, så har man observerat i de klasser på den egna skolan som ska få handledning med ett dokument som vi kallar för klassrumsobservation. Och då är det ett 40-tal items som vi vet både forskningsmässigt och beprövad erfarenhet att det är bra för elever med ojämna funktionsförmågor. Och sen har grupperna fått handledning, och sen har vi gått ut igen och observerat efteråt. Har det blivit någon skillnad i klassrummen? Och vi hade som mål att man skulle ha 15 % mer, att det skulle hända 15 % mer saker som är bra för eleverna. Men det fylldes med råge, för att ungefär 30 % mer saker som man gjorde i klassrummet, i undervisningen, i den fysiska lärmiljön och i förhållningssätt till eleverna som gagnar elever med nedsatta funktionsförmågor. Så på det sättet har vi mätt vad man ... eller liksom skillnaden. I projektet, för det här ju då med medel ifrån SPSM, så har vi också intervjuat 50 elever som har ... djupintervju med olika typer av formulär. Och då har eleverna beskrivit väldigt tydligt till exempel att man tycker att det är alldeles för mycket ljud i klassrummen. Det är väldigt många av de här eleverna som upplever att man

inte kan koncentrera sig eller kanske inte ens kan vara i klassrumsmiljöer där det är mycket ljud. Man har också kunnat beskriva att det är väldigt svårt att jobba om man inte vet exakt vad man ska göra för någonting. Alltså, det är viktigt att man ger instruktioner på rätt sätt för att eleverna ska kunna jobba.

ANNA: Ja, och jag ska bara säga en sak till kring det och det är att väldigt många av eleverna, ungefär 60 %, svarar att de heller inte kan be om hjälp. Så att det är inte nog med att de sitter i en miljö som kanske är alldeles för bullrig och de inte riktigt vet vad de ska göra, men de vet heller inte hur de ska be om hjälp. Och det här är ju väldigt intressant. Så det är ... Utifrån de här elevintervjuerna som vi har gjort, som vi tog fram klassrums...

ANN: För då blev de ... Alltså, om jag tänker det de lyfte som svårt, det var det som ni också då särskilt ville observera.

ANNA: Exakt. Ja, precis. Mm.

ERIKA: Vad var det du ville fråga, Helene?

HELENE: Nej, men jag tänkte bara just på det här ... Det är så intressant det du säger, och jag tycker, det här är ju så väldigt viktigt just det här, vad upplever faktiskt eleverna? Jag tittade på de här frågorna som hade ställt. Och min fråga var ju då, har lärarna sen tagit del av det här? Att de verkligen förstår att det är väldigt många till exempel som inte vågar fråga om hjälp?

ANN: Alltså, det är det som sker sen i handledning, både i kollegiehandledning och i den handledningen som vi ger

ifrån Centrala barn- och elevhälsan. För det är ju så att det här är väldigt långa processer. Det är många elever, det är många pedagoger, det är många ... Vi har nya skolchefer, vi har många rektorer. Alltså, det är ett stort och väldigt omfattande arbete att förändra arbetssätt i skolan. Men vi tycker att det här resultatet, när vi har ställt frågorna till eleverna, har varit så pass intressant, så det är någonting som vi verkligen vill trycka på och kommer gå vidare med i kommunen.

ERIKA: Och som du säger, det är en omfattande process och det är många som har varit inne och som verkligen har gjort ett jobb och som ju också har förändrat till arbetssätt. Vad är det ni tycker har varit lätt under den här utvecklingsresan och vad är det som ni tycker har varit svårt? Det skulle vara jätteintressant att få höra det, både från Ann och Anna. Jag tänkte, vill du börja, Anna?

ANNA: Absolut. Jag tycker att det som har varit lättast, det är ju den här samsynen som vi hade tillsammans innan vi ... med NPF-utbildningen, tänker jag på, att vi var redan på samma plattform och nu ville vi ett steg till med de här handledande samtalen. Så att jag blev väldigt positivt bemött på skolorna som jag var på. Alla var taggade och pepp på att ta nästa steg. Alla vill göra det där bra lite bättre tillsammans. Det var väldigt lättjobbat i och med att alla var så positivt inställda. Och sen lite som Ann hänvisade till tidigare, när man nästan hör hur den där polletten trillar ner. Det blir ju sån härlig känsla i mig som handledare också, att få vara en del av det.

ERIKA: Just det. Och svårt. Är det någonting som har varit svårt?

ANNA: Ja, corona har ju inte underlättat det här arbetet, så är det ju. Så att det kan ju bara bli bättre, för det har ställt till det lite, att det blir inte samma kvalitet på möten när man ses via skärm. Även om det har fungerat okej så tror jag att ... De första mötena hann jag ha fysiskt innan corona slog till. Och jag upplevde för mig personligen att det blev skillnad när man sitter tillsammans i ett fysiskt rum. Och sen så tänker jag så här framgent just att för att det här ska kunna fortsätta så är det viktigt att, som Ann beskriver, både på förvaltningsnivå, men även rektorerna, att vi liksom avsätter tid. För det här är ju ett arbete ... Allt nytt som ska bli bra måste få ta tid. Kvalitet kräver tid. Och jag tror att rektorerna behöver vara tydliga med att avsätta tid för det här viktiga arbetet så att det blir ännu högre kvalitet.

ERIKA: Vad skulle du vilja säga, Ann? Vad tycker du har varit lätt och vad är det som har varit svårt?

ANNA: Jag tror att jag delar Annas bild [skratt] helt och hållet faktiskt. Det är ju så att inga förändringar går att tvinga fram. Det kommer inte att bli förändringar, utan man måste bygga på nyfikenhet, lust, engagemang och det finns hos lärare. Men det här måste få ta tid. Man måste få ta ... få tid i sin tjänst för att diskutera, för att ha de här kollegiala reflekterande samtalen. Och sen tänker jag att det är väldigt viktigt också att specialpedagogik inte kan vara en liten del för några få elever, alltså någon slags satellitverksamhet i skolan. Om vi har den inställningen så kommer eleverna att hamna i de små resursklasserna för att de inte får plats i de vanliga klasserna.

2021-04-14

ERIKA: Du tänker att det är någonting som genomsyrar hela arbetet egentligen?

ANNA: Hela arbetet och alla organisationer, absolut. Och också att rektorer känner att det här är viktigt och att man visar sin personal att man tycker att det är viktigt. Men det lätta är ... Det är att uppbåda det här intresset och engagemanget hos personalen. För det är väldigt sällan man kommer till en grupp som inte är intresserad, utan jag tycker att det är tvärtom. Den personal man möter är väldigt välvilligt inställd och *vill* att det ska gå bra för eleverna.

ERIKA: Ja, just det. Så det är ju förstås en inställning man delar och sen så tänker jag att man också kanske själv har ... Man vet att man har det här behovet.

ANNA: Men man saknar verktygen ibland. Och det är just det som den här modellen som vi har tagit fram för kollegiehandledning, att man kartlägger elevens situation. Vad är det för ... Vad finns det för sårbarheter? Vad finns det för styrkor? Vad finns det för någonting som vi kan bygga vidare på? Vilka nedsatta funktionsförmågor har eleven? Och sen så utifrån det så diskuterar vi, vad är det vi kan göra för att kompensera för elevens nedsatta funktionsförmågor? Hur kan vi jobba för att det ska bli så bra som möjligt? Och så att man bestämmer också, vem ska göra vad? Och där har ju vi i Centrala barn- och elevhälsan svårt att följa upp beslut som tas och vem ska göra vad och i vilken ordning och hur ska det göras och så? Vi är en alldeles för liten organisation för att vi ska kunna göra det. Men då har vi ju specialpedagogerna, kuratorerna ute i verksamheterna som kan följa upp. Hur går det? Vad är det

vi behöver skruva på? Är det någonting som behöver förändras? Vad är det vi behöver göra för att det ska bli bra för eleven?

ERIKA: För då är det så i såna fall som, tänker jag att du har beskrivit, att ni har verkligen ... Ni har knutit ihop de lösa trådarna så att det är, så att det finns från den centrala nivån till klassrumssituationen.

ANNA: Ja och nej. Eftersom corona kom liksom [skratt] mitt i ... Vi har sökt medel då två år. Corona slog till med kraft i maj förra året, så vi hann ett och ett halvt år, men inte två år. Och det gör ju att en del av det här arbetet har stannat av. Just nu så måste skolorna få hantera det som händer just nu. Det är ingen idé att vi kommer med extra saker som ska göras eller att man ska tänka långsiktigt för att man behöver få tiden att vara här och nu.

ERIKA: Så då betyder det att ni fortsätter ... Ni tar vid sen när pandemins konse... alltså när det har klingat av.

ANNA: Absolut.

ERIKA: Nu har ju ni refererat på lite olika sätt till vad, jag tänker, Specialpedagogiska skolmyndigheten har gjort och har bidragit med. Men jag skulle faktiskt vilja fråga dig, Helene då, som ju jobbar mycket med de här frågorna, på vilket sätt kan vi på SPSM ge stöd när man ser att det finns ett behov, precis som Norrtälje då identifierade, och man vill utveckla sitt sätt att arbeta? Vad är det vi kan och gör då som myndighet?

2021-04-14

HELENE: Det finns ju som sagt en mängd olika ingångar som vi har. Dels har vi det här med specialpedagogiskt stöd, att man kan söka stöd och vi kan vara bollplank i processen. Och vi har ju vårt värderingsverktyg för tillgänglig utbildning och det använder många just för att få i gång den här processen att titta på de här olika lärmiljöerna, pedagogisk miljö, fysisk miljö och social miljö. Och både på individ, grupp och organisation, för att få i gång precis det här som Ann och Anna beskriver, att man får de här ledstängerna och det här ramverket för att utveckla sin verksamhet. Och sen så är det här med SIS, alltså att själv se ”det här har vi behov av i vår verksamhet, det här behöver vi utveckla”. Och då söka medel för ett projekt i ett eller två år. Vi har också följe... rådgivare som följer såna projekt nu, så att det är jätteintressant för oss att ta del av de här olika processerna som kommer in. Och det viktiga tror jag är att ... Det finns olika ramverk och det finns olika typer av ledstänger man kan skapa, men det viktiga är ju, som vi också har varit inne på nu, den här tiden. Att det tar tid att [hör inte 0:29:25] en process, men också att man får möjlighet att ... Det här kollegiala och att det hamnar i praktiken och att man lite grann äger frågan själv, för det jag tror kan bli ett motstånd ibland är ju att man trycker ner saker i skolan, och ”det här ska vi jobba med nu”. Och många lärare tycker att de gör mycket av det här. Så att man möter upp ... Man fortsätter utveckla där man är helt enkelt, men att man erbjuder ledstänger på vägen.

ANN: Och sen, Helene, tycker jag att DATE-material är jättefint.

HELENE: DATE-material, precis.

- ERIKA: Vad är det för material? Nu får ni förtydliga lite här, så vi vet vad det är.
- HELENE: Det handlar ju väldigt mycket om just den här delaktigheten och kommunikationen med eleven som ju återkommer, tycker jag, i forskning och rapporter, att det är också avgörande, det här att eleven har fått vara med. Och det visade ni också i ert projekt här, hur man verkligen har låtit eleven komma till tals. Och DATE är ju ett sånt material som man kan använda. Och det ska man komma ihåg med de här materialen, att man kan använda dem från A till B så att säga, men man kan också ta delar av dem och inspireras. Vi har också den här delaktighetsmodellen som också kan vara väldigt bra att verkligen titta på. Vad innebär egentligen delaktighet? För att det är ett ord till exempel som vi slänger oss med ganska mycket, men i praktiken då och i mötet med eleven, vad innebär det för eleven kanske att vara delaktig? Så att det finns ... Kanske att man mer fördjupar sig där. Eller så finns det ju då att man kan jobba mer brett med tillgänglighet. Så att ... ja.
- ERIKA: Just det, så det finns olika material helt enkelt.
- HELENE: Mm.
- ERIKA: Och de här finns också på vår webbplats om man vill botanisera.
- HELENE: Precis. Och sen så tänker jag att de här studiepaketen, NPF, om man nu vill ha en grundläggande kompetens så att man vet att man pratar om samma saker när det gäller funktionsnedsättningar till exempel, eller språkstörning, så har ju vi en mängd såna olika studiepaket. Och även när det

2021-04-14

gäller läs- och skriv och så. Så att jag tror att man får gå in på vår hemsida helt enkelt [skratt] och leta ... söka efter det man specifikt vill ha. Om man inte vill söka specialpedagogiskt stöd och bolla de här frågorna.

ERIKA: Just det, det var ett bra avslut, Helene.

HELENE: Mm.

ERIKA: Så jag vill säga tack till er. Stort tack, Ann Lindgren, pedagog med NPF-inriktning, Norrtälje kommun Centrala barn- och elevhälsa och tack till dig, Anna Siverman, pedagog och handledare i kommunen och till dig, Helene Fägerblad, rådgivare på SPSM för att ni var med i det här samtalet.

ANNA: Tackar.

HELENE: Tackar.

ANN: Tack för att vi fick vara med.

ERIKA: Ja, men det var ett spännande samtal, tycker jag, så jag hoppas att det kan också göra så att den som har lyssnat får inspiration och då också blir väldigt sugen på att gå in på vår webbplats spsm.se, för där finns det, precis som ni har varit inne på här i samtalet, olika material och olika inspirationsexempel som man kan ta del av med både studiepaket, filmer och texter som kan vara ett stöd i det arbetet. Och på webben så finns också våra poddavsnitt samlade för dig som vill lyssna på fler samtal. Så med det medskicket så säger vi tack och hej.

INFORÖST: Tack för att du lyssnat på Specialpedagogiska skolmyndighetens podd. Fler avsnitt kan du hitta på vår webbplats och där poddar finns. Om du vill veta mer om oss och vilket stöd vi erbjuder, gå in på vår webbplats, [spsm.se](https://www.spsm.se). Följ oss även på Facebook, Twitter och Instagram.